
THE PROFESSION "MEDICAL ASSISTANT" - REALIZATION AND PERSPECTIVES

Denitsa Trancheva

Republic of Bulgaria, "Angel Kanchev" University of Ruse, Faculty of Public Health and Healthcare,
deniza3@abv.bg

Abstract: Healthcare professionals play an important role in the success of any healthcare system. In the Republic of Bulgaria, as well as in various other countries, there is a shortage of human resources in health care. This necessitates the introduction of a new health specialty "Medical Assistant", which is the successor of the "Medical Paramedic" specialty, the training of which was discontinued in 1999. The profession "Medical assistant" is in the field of "Health care", a full-time form of education lasting four years. The purpose of the training is: acquiring knowledge in various fields of medicine, building analytical thinking and professional skills. In the seventh and eighth semesters of the studies, a pre-graduate internship is held in various accredited medical institutions. Graduated students in this specialty receive the educational and qualification degree "Bachelor". The relevance and importance of the topic is determined by the fact that the provision of quality education for medical assistants is important for their professional realization, for the effective functioning of the health system in our country and the achievement of a high level of quality health services for the population offered by graduates in this professional field. The aim of the present study is to study and analyze the professional training of future medical assistants for their realization, their satisfaction with the practical skills and knowledge they have achieved, the prospects before them, and the opportunities for independent work. Materials and methods: The research includes conducting a survey among 30 students from the "Medical Assistant" specialty - first and second year in the "Health Care" department, "Medical and Clinical Diagnostic Activities" department at the University of Ruse "A. Kanchev". The proposed survey was developed specifically for the study. Almost all questions are closed-ended. Most of them require only one answer. There are a few exceptions allowing for two or more answers. Part of the scales includes an "other" option, which is open and implies a free answer other than the given ones. Conclusions: The results of the surveyed students give an accurate idea about their expectations, perspectives and opportunities for realization after completing their studies. University of Ruse "A. Kanchev" is a higher education institution with traditions and high quality of the educational process, and this is very important for the training of students and the professional growth of future specialists. A high percentage of respondents positively evaluate the application of modern methods and technical means in the learning process, and share that training in small groups enables better control by teachers and the formation of specific skills. A large part of the respondents expect to be able to realize themselves in the field of health care, to be satisfied with the medical services they provide, and to be able to make independent, effective, and accurate decisions regarding the health of patients.

Keywords: Medical assistant, Skills, Professional growth, Realization, Prospects.

ПРОФЕСИЯТА „ЛЕКАРСКИ АСИСТЕНТ“- РЕАЛИЗАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВИ

Деница Транчева

Русенски университет „Ангел Кънчев“, Факултет „Обществено здраве и здравни грижи“,
Република България, deniza3@abv.bg

Резюме: Специалистите по Здравни грижи имат важна роля за успеха на всяка една здравеопазна система. В Република България, както и в различни други страни съществува дефицит на кадровия ресурс в здравеопазването. Това налага въвеждането на нова здравна специалност „Лекарски асистент“, която е наследник на специалността „Медицински фелдшер“, обучението по която е преустановено през 1999 г. Професията „Лекарски асистент“ е в направление „Здравни грижи“, редовна форма на обучение с продължителност четири години. Целта на обучението е: усвояване на знания в различни области на медицината, изграждане на аналитично мислене и професионални умения. През седми и осми семестър на обучението се провежда преддипломен стаж в различни акредитирани лечебни заведения. Завършилите студенти в тази специалност получават образователно- квалификационна степен „Бакалавър“. Актуалността и значимостта на темата се обуславя от факта, че осигуряването на качествено образование на лекарските асистенти има важно значение за тяхната професионална реализация, за ефективното функциониране на здравната система в нашата страна и постигане на високо ниво на качествени здравни услуги за населението, предлагани от завършилите студенти в това професионално направление. Целта на настоящото изследване е

да се проучи и анализира професионалната подготовка на бъдещите лекарски асистенти за тяхната реализация, удовлетвореността им от постигнатите практически умения и знания, перспективите пред тях, и възможностите за самостоятелна работа. Материали и методи: Изследването включва провеждане на анкета сред 30 студенти от специалност „Лекарски асистент“- първи и втори курс в направление „Здравни грижи“, катедра „Медицински и клинично-диагностични дейности „ към РУ „А. Кънчев“. Предложената анкета е разработена специално за проучването. Почти всички въпроси са от затворен тип. По-голямата част от тях изискват само един отговор. Има няколко изключения, даващи възможност за два и повече отговора. В част от скалите е включена възможност „друго“, която е отворена и предполага свободен отговор, различен от зададените. Изводи: Резултатите от анкетираните студенти дават точна представа относно техните очаквания, перспективи и възможностите за реализация след завършване на обучението им. РУ е висше учебно заведение с традиции и високо качество на образователния процес, а това е много важно за обучението на студентите и професионалното израстване на бъдещите специалисти. Висок процент от анкетираните оценяват положително прилагането на съвременни методи и технически средства в учебния процес, и споделят, че обучението в малки групи дава възможност за по-добър контрол от страна на преподавателите и формирането на специфични умения. Голяма част от респондентите очакват да могат да се реализират в сферата на здравеопазването, да бъдат удовлетворени от предоставяните от тях медицински услуги и да могат да вземат самостоятелни, ефективни, и точни решения относно здравето на пациентите. **Ключови думи:** Лекарски асистенти, Умения, Професионално израстване, Реализация, Перспективи.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Професията „Лекарски асистент“ заема важно място в съвременната медицина. Тя се практикува в различни страни: Нидерландия, Великобритания, Германия, САЩ, Канада и др. В Холандия „Лекарски асистент“ е защитена от тяхното законодателство титла, което означава, че всички регистрирани лекарски асистенти в тази държава, притежават правото да практикуват самостоятелно. Регистрацията на асоциацията на лекарските асистенти в Холандия следва правилата за регистрация на лекарските организации. И двете професии изискват продължаващо медицинско обучение като условие за лицензиране. За разлика от Нидерландия, в Германия се наблюдава отлив от медицинските специалности в медицинските училища и при тези условия страната е изправена пред проблем с кадровия медицински ресурс и осигуряване на качествен медицински персонал. В България през 1999 г. е преустановено обучението на фелдшери и през 2014 г. с решение взето от МС е въведена специалността „Лекарски асистент“. Студентите по тази специалност се обучават към факултет „Обществено здраве“ в акредитираните университети в цялата страна. Обучението по тази специалност в България продължава четири години-редовна форма, като последната година представлява преддипломен стаж. Целта на обучението е формиране у студентите на професионални качества и поведение, аналитично мислене. Тези от тях, преминали успешно целият курс на обучение, получават ОКС „Бакалавър“ и професионална квалификация „Лекарски асистент“. Завършилите тази специалност могат да продължат обучението си в ОКС „Магистър“ по специалностите: „Здравен мениджмънт“ и „Управление на здравните грижи“.

Лекарските асистенти се обучават по модел, различен от този за обучение на медиците в медицинските университети. Лекарските асистенти се подготвят да извършват долекарска помощ във всички лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ, могат да работят и в спешните центрове, при общо-практикуващи лекари (ОПЛ), притежават компетенции за снемане на анамнеза, статус и използване на различни физикални методи на изследване, за да бъдат в помощ на лекарите за вземане на точни и ефективни медицински решения. Те не заменят лекарите, а допълват и подпомагат лекарските практики. За студентите е важно да могат да приложат всички знания, получени по време на своето обучение като ги доразвиват и надграждат непрекъснато. Чрез утвърждаването на професията „Лекарски асистент“ в България и реализацията на успешно завършили студенти, ще се търси ефективно решение на кадровия дефицит в системата на здравеопазването. В световен мащаб професията „Лекарски асистент“ е един стабилен модел във финансово отношение за подготовка на медицински специалисти в условията на ограничен ресурс и непрекъснато повишаващи се цени на услугите.

Целта на настоящото проучване е да се изследва и анализира подготовката на бъдещите лекарски асистенти за тяхната професионална реализация, удовлетвореността им от постигнатите практически умения и знания, перспективите пред тях, и възможностите за самостоятелна работа.

2. МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Основният метод на проучване е социологически. Основава се на провеждане на анкета сред 30 студенти от специалност „Лекарски асистент“- първи и втори курс в направление „Здравни грижи“, катедра

„Медицински и клинично-диагностични дейности“ към РУ „А. Кънчев“. Анкетата е анонимна и разработена за проучването, съобразена със специфичната за кадрите професионална квалификация и възможност за професионална дейност. Въпросите са от затворен тип. Голяма част от тях изискват само един отговор. В последния въпрос е включена възможност „друго“, която е отворена и предполага свободен отговор.

3. АНАЛИЗИ И РЕЗУЛТАТИ

Анкетирани са малък брой студенти, тъй като специалността е сравнително нова за РУ, но въпреки това, техните отговори дават реална представа относно очакванията за професионалната им реализация и перспективите пред тях. Проведеното изследване дава възможност на студентите да представят своето мнение по различни въпроси свързани с организация на учебния процес, комуникация с преподавателите, ефективността на проведеното обучение, усвояване на учебния материал и постигане на професионални знания и умения. От анкетираните 30 студенти от първи и втори курс към РУ „А. Кънчев“, 90 % са удовлетворени от обучението по специалността „Лекарски асистент“ и организацията на учебния процес. Това е представено на фиг.1.

Фиг.1. Мнения относно обучението по специалността „Лекарски асистент“

Относно базите за провеждане на обучението по съответната специалност, почти сто процента от респондентите дават положителна оценка за материално-техническата база и оборудване на залите за практическо и теоретично обучение. Това може да се проследи на следващата фиг.2.

Фиг.2. Въпрос- „Доволни ли сте от базите за провеждане на обучението?“

На въпроса „Считате ли, че имате професионална реализация след завършване на обучението“, по-голяма част от студентите отговарят положително. Няма студенти, които да отговарят на въпроса с „Не“. Една малка част имат колебания и отговарят на въпроса с „Донякъде“. Това е представено на следващата фиг.3.

Фиг.3. Въпрос относно възможността за бъдеща професионална реализация

Почти половината от респондентите считат, че са подготвени, имат необходимите знания и умения, и могат да работят самостоятелно като лекарски асистенти след завършване на обучението си в различни структури в сферата на здравеопазването. Една част от тях не се чувстват подготвени, а други никога не биха работили по професията си, но за радост от направеното проучване, това е една много малка част. Това е обобщено на следващата фиг.4.

Фиг.4. Мнение относно възможността за самостоятелна работа като ЛА

93% от анкетираните студенти са на мнение, че клиничната практика и обучението по специалността е формирало у тях много професионални знания и умения, което само по себе си е една много добра подготовка за тяхната бъдеща професионална реализация в здравеопазването. Това обобщение може да се проследи на фиг.5.

Фиг.5. Формиране на професионални знания и умения

Над 80 % от респондентите са удовлетворени от прилагането на съвременни методи и технически средства в обучителния процес и споделят, че работата в по- малки групи дава възможност за много добро

наблюдение и контрол на преподавателя върху практическата дейност на студентите и формирането у тях на специфични знания и умения. Това може да се види на следващата диаграма- фиг.6.

Фиг.6. Удовлетвореност от предлаганите методи на обучение

4. ИЗВОДИ

На базата на направения литературен обзор, анализ и получените резултати, се доказва че студентите от професионално направление „Лекарски асистент“ към РУ имат много добра подготовка и са мотивирани да практикуват в бъдеще своята професия. Почти 100 % са доволни от базите за провеждане на практическо и теоретично обучение, оценяват положително прилагането на съвременни методи и технически средства в учебния процес. Студентите притежават висока самооценка за придобитите знания и по-голяма част от тях са готови за самостоятелна работа в своята професия. Те изразяват задоволство от възможността, да се обучават толкова добре подготвени специалисти и определят обучението по специалността като отговарящо на европейските изисквания за подготовка на квалифицирани медицински кадри. Според данните от анализа студентите са удовлетворени от избора на специалност и очакват да се реализират в системата на здравеопазването, получавайки удовлетвореност от предоставяните от тях медицински услуги, касаещи здравето на пациентите. В последния въпрос от анкетата: „Посочете предложения“, студентите дават най-много предложения относно това, да бъде въведено обучението по програма „Магистър“ в професионално направление „Лекарски асистент“. Това е темата, по която има най-много коментари относно професионалните права и тяхната нормативна регулация. Обучението по програма „Магистър“ респондентите определят като една логична възможност, основавайки се на световния опит.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В края на обучението си по специалността, лекарските асистенти придобиват знания и умения, които им дават право да практикуват както под надзора на лекари, така и самостоятелно своята професия. Предизвикателството да вземат самостоятелни решения изисква много и стабилни знания, но е причина професията „Лекарски асистент“ да бъде търсена и желана. Тази професия е уникална със своята гъвкавост и прагматичност. Лекарските асистенти имат важно значение за комплексната грижа за пациента-профилактика, лечение, рехабилитация и ресоциализация. Те имат своето място в здравната система и могат да работят навсякъде, където има необходимост от специалисти по здравни грижи.

ЛИТЕРАТУРА

- Богданова, К. (2019). Квалификация на медицинската сестра като условие за качествено управление на здравните грижи. Управление и образование, том 5.
- Врачева, П. (2017). Автореферат към дисертационен труд на тема: Професиите- „Медицински фелдшер“ и „Лекарски асистент“ в България- историческо развитие, съвременно обучение и реализация. Стара Загора, стр.12-29.
- Ереданска, Р. (2023). Стажант-лекарските асистенти и тяхната готовност за бъдеща професионална реализация. Сп. „Здравни грижи“, бр.1, ISSN 1312-2592, стр.18-22.
- Наредба 1 от 08.02.2011 г., (последно изм. и допълнение в ДВ, бр.61 от 02. 08. 2022 г.) за професионалните дейности, на които медицинските сестри, акушерките, асоциираните мед. специалисти и здравните асистенти могат да извършват по назначение или самостоятелно, ДВ, бр 15, 18.02. 2011г.

- Atanasova, T. (2022). Expectations and reality in the training of students from the medical assistant. PROCEEDINGS OF UNIVERSITY OF RUSE - 2022, volume 61, book 8.5., TRU-SSS-MCDA-9, ISSN 1311-3321, (print) ISSN 2535-1028, (CD-ROM) ISSN 2603-4123 (on-line),p.324-329.
- Cawley, J., James, F., Lane, S. et al. (2016). Physician assistants in rural communities. JAAPA, 29 (1):42-45.
- Hills, K., Vander Meulen, S., Snyder, JA., Kohlhepp, W., Alexander, LM., lane, S. (2020). Reimagining Physician Assistant Education. Physician Assist Educ, Sep 31(3):126-132. PMID:32810056.
- Hooker, RS., Moloney-Johns, AJ., McFarland, MM. (2019). Patient satisfaction with physician assistant/associate care: an international scoping review. Hum Resour Health, Dec 27: 17 (1), 104. PMID: 31881896.
- Oliveira, AL., Smith, CH., Xavier, NA. (2023). Service- learning in Physician Assistant Education: A Scoping Review. Physician Assist. Educ. Mar 1:34 (1):41-45. PMID:36728123.
- Vracheva, P., Hooker, RS. (2021). Physician Assistant Education in Bulgaria. Physician Assist. Educ. Mar 1:32 (1): 43-47. PMID:33605689.